

MARTTILANKOLKKA

Marttilankolka sijaitsi Räisälän pitäjän Särkisalon kylän lounaiskolkassa Konnitsantien varressa. Halkaisijaltaan tätä noin 3 km suurta kylänosaa rajoitti idässä Saarekorpi ja Konnitsantie, etelässä Pyhäjärven pitäjä, lännessä Pyhäsalon sekä pohjoisessa Sääkymä, Marttilanselkä ja Takaranta. Marttilankolka oli maisemiltaan monivivahteinen kumpuilevine sekametsineen, metsäsaarekkeitten rikkomine peltoineen, monilähteisine niittyineen, rehevine rantalehtoineen sekä ruoikkoisine järven lahdekkeineen, saarineen ja luotoineen. Kanta-asutus oli ainakin 200 vuotta vanhaa, mikä selvästi ilmeni muun muassa omaperäisten synonyymien täyttämässä vivahdusrikkaassa murteessa sekä perinteellisissä tavoissa, joita vasta sota ja evakkotaival kykenivät järkyttämään. Kirkolle ja lähimmälle rautatieasemalle oli matkaa yli 10 km, lähimpiin kauppoihin 4-5 km, sekä kylän kansakoululle 6-8 km, mikä totutti jo lapsesta pitäen pitkiin taipaleisiin.

TALOT

Marttilankolkalla oli yhteensä 33 taloa tai mökkiä, jotka omistajan nimenmukaista esittelyä varten voidaan jakaa viiteen ryhmään idästä länteen sijaitsevina: Marjatan kulma, Junnikanmäki, Kaurukankaanmäki, Marttilanmäki sekä Hönttyrin—Hakoluodon kulma.

Marjatan kulmalla oli neljä taloa: Juho Patrakka, Pekka Patrakka, Tahvo Bamberg ja Armas Karonen.

Junnikamäessä seitsemän taloa: Pekka Pokkisen perikunta (vanha Junnikka), Juho Pokkinen, Heikki Pokkinen, Simo Lieri, Aukusti Puranen, Heikki, Anna-Liisa ja Hilja. Haikonen sekä Jaakko Haikosen perikunta.

Kaurukankaanmäessä kahdeksan taloa: Tuomas Patrakka, Pekka Kaasalainen, Edvard Puttonen, Jaakko Orpana, Sulo Sallinen, Anna-Liisa Haikonen, Anna Tontti S ja Juho Nikki.

Marttilanmäessä viisi taloa: Heikki Haikonen, Vilho, Aino- Maria ja Katri Haikonen, Maria Hoh-tari, Tuomas Jääskeläinen sekä Matti Karonen.

Hönttyrin—Hakoluodon kulmalla yhdeksän taloa: Heikki Henttinen, Varpu Lavonen, Armas Haikonen, Yrjö Näriäinen, Juho Rouhiainen, Martti Laukkanen, Antti Näriäinen, Uno Rakkolainen ja Olli Poskiparta.

MAISEMAT

Nimikierros Kangastieristiltä Multamäen, Kolkanmäen ja Muukkiniityn kautta Marttilanselän rantaan saa muistojemme lapsuuden ja nuoruuden elämään. Serskokankaalta lähettäessä jäävät vasemmalle Marjatanniitty, Nimetön tiikki, Pökösenaho, Sojakansuo ja Vanhat rapakuopat; oikealle jäävät Rakkolaiskivet, Läheniitty, Uuvet rapakuopat, Vereskorpi ja Saunakorpi. Kärryolkumaista Pukitietä kuljettaessa ohitamme suuren kiven ja Likälätiköt, oikealla on Saunakorvenmäki ja kohta olemmekin kolkamme korkeimmalla kohdalla, lähes 40 metriä korkealla Multamäellä, jossa vähän aikaa huhuilemme ja katselemme myös etelään Pyhäjärven puoleisia muistorikkaita metsästys- ja paimenmaisemia: Palomäki, Nauriskorvensuo, Ukosuo, Kontsaläheniitty, Hiirepoikiiniitty ja sen takana lounaassa Siikasuonmäki, jossa aikoinaan karhu käveli iso-isää vastaan hänen paimenessa ollessaan. Multamäen rinteellä juomme Kissalähteestä ja jatkamme länteen Maja-ahon kautta kolmen kylän rajapyykille Kolkanmäelle, jossa Matti-serkkuni tapaturmaisesti kuolettavasti haavoittui haulikon lauetessa ennen sotia.

Kolkanamäen länsipuolelle jää Parrekorpi ja Rättekörötkä, koillispuolella on Kolkhongakorpi ja Lehtokorpi. Ja niin pääsemmekin Tontiahon kautta pitkälle pohjois-eteläsuuntaiselle Muukkiniitylle, jonka itäpuolella on peräkkäin mäet etelästä pohjoiseen: Kanervikkomäki, Kaurukankaanmäki ja Marttilanmäki; Muukkiniityn länsipuolitse pääsemme Kurppaniityn ja Hönttyriniityn kautta järven rantaan, jossa Sääkymälahteen päin katsottaessa on ensin Koivusaari ja sen takana Markussaari. Itäänpäin järven rantaan kuljettaessa saavumme Poukkuluodolle, jossa on monille muistorikas uintipaikka Poukkuluuvovonkka! Vasemmalle jäävät Pitkäluoto, Hakoluoto, Mertaluoto ja Selkäluoto. Yhteisen lietteen jälkeen tulemme Pohmeloniemeen, jossa on Marttilankolkalle harvinainen näkyvissä oleva sileä avokallio, jonka salaperäisissä uurteissa pienenä näimme jättiläisen jalanjälkiä! Kohta olemme Taltieniemen Rivipäässä, josta lumpeenkukkien, kortteikon ja »ruuvikon» takana näkyy Sumpsa-lahti ja Matelinranta rehevine rantalehtoineen. Taltieniemenojaa kaakkoon seurattaessa jäävät oikealle Korveniitty ja Rötkäniitty sekä peltosaarekkeet: Karhusaarenmäki, Kuoppamäki ja Latomäki.

TERVEISET

Tuossa siis oli Marttilankolkan pääpiirteinen nimistön esittely, joka sivullisille on pelkkiä nimiä, mutta meille marttilankolkkoisille niin kaipaavia tunne-elämyksiä, joita olisi vaikea kuvata. Hyvät marttilankolkkoiset, missä lienettekin, lähetän teille tervehdykseksi: kangasvuokon keväiseltä Serskokankaalta, ropeellisen mansikoita Tontiaholta, tuohilipollisen vettä Maja-ahon lähteestä, kuovin tai kurjen villin huudon Korveniityltä, hauen posauksen Mertaluodon kupeelta sekä toivon-sinisen vuokon Taltieniemen lakastumattomalta muistojen rinteeltä.

Veikko Pokkinen